

Vilniaus reformatų žinios

Mes čia gyvename tikėjimu, o ne regėjimu /2Kor 5,7/

2005 m. gruodis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys **Nr. 9 (65)**
Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn.

Jiems pasirodė Viešpaties angelas, ir juos nutvieskė Viešpaties šlovės šviesa. Jie labai išsigando, bet angelas jiems tarė: "Nebijokite! Štai aš skelbiu jums gerąją naująją, kuri bus visai tautai. Šiandien Dovydo mieste jums gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas. Lk. 2, 9 - 11

Mielieji,

Prabėgo dar vieneri metai. Vėl pasitinkame gražiausias šventes, paruošę joms savo namus ir širdis. Įsileiskime su didžiausiu džiaugsmu į juos mūsų Išganytoją.

Nors minutėlei sustokime ir pagalvokime apie artimus ir brangius mums žmones. Ar sugebėjome jiems būti geri, ar sušildėme, galbūt, jų žvarbstančias širdis geru žodžiu, šypsena, patarimu? Šiandien dar ne vėlu tai padaryti.

Nuoširdžiai sveikiname Jus šios džiaugsmingos –
Kalėdų – šventės proga.

Tegul visų mūsų namai būna pilni šviesos ir džiaugsmo,
tegul visų mūsų širdys būna kupinos meilės mūsų artimiesiems.

Nepailskime daryti gera vieni kitiems.

NEREGIMOJI DIEVO ATĖJIMO REGIMA ŠVENTĖ

*Vilniaus ev. liuteronų bažnyčios kunigo padėjėjos Kristinos Ivanauskienės Homilija,
pasakyta 2003 metų antrą Advento sekmadienį.*

Jis, turėdamas Dievo pavidalą, godžiai nesilaikė savo lygybės su Dievu, bet apiplėšė pats save, priimdamas tarno pavidalą ir tapdamas panašus į žmones. Jis ir išore tapo kaip visi žmonės, Jis nusizemino, tapdamas klusnus iki mirties. /Fil 2,6-8/.

Adventas ir Kalėdos yra neregimoji Dievo atėjimo regima šventė. Todėl visi, kurie grindžiame savo tikėjimą Evangelija apie Kristaus gimimą, kančią, mirtį ir prisikėlimą, išgirskime ir vėl iš naujo priimkime žinią apie Išganytojo gimimą prieš 2000 metų.

Advento metu kiekvienas turime atsakyti į esminių ir lemtiną klausimą: kas yra Dievas man asmeniškai. Visais laikais žmonija ieškojo atsakymo į šį klausimą. Kam reikėjo, kad tam tikru istorijos momentu į žmonių pasaulį įsiveržtų pats Dievas? Dramatiškas ir sentimentalus, didingas ir menkas tas Dievo atėjimas, - dieviška didybė – silpnas kūdikis; angelai, karaliai, brangenybės – tvartelis, ėdžios, piemenys.

Jėzaus gimtasis miestas Betliejus – Duonos miestas (hebrajiškai). Gimęs Duonos mieste Jėzus pats tapo duona ir dalijo save kitiems. Geografiškai Betliejus yra netoli Jeruzalės, maždaug 15 km į pietus (panašiai kaip Trakai nuo Vilniaus). Kaip ir daugybė kitų gausiai turistų lankomų vietų Šventojoje žemėje, Betliejaus miestelis yra siaubingai perkrautas tiek komercine, tiek ekleziologine (bažnytine) prasme. Komerciška – kad visose parduotuvėse Ėdžių aikštėje (taip pavadinta aikštė) prekiaujama religiniais suvenyrais, kurie dažnai yra abejotinos vertės ir kokybės. Ekleziologiškai Betliejus perkrautas tuo, kad beveik visos krikščioniškos denominacijos turi savo maldos namus. Ir visos šios kongregacijos teigia, kad tik jų maldos namai yra pastatyti tikroje vietoje kur gimė Jėzus. To-

kiu būdu Betliejuje yra du piemenėlių laukai: vienas graikų stačiatikių, kitas – Romos katalikų. Abi konfesijos turi bažnyčias ir abi sako, kad būtent ši, o ne kita yra tikroji vieta, kur angelas pasirodė piemenėliams, Kalėdų naktį ganiusiems bandą. Be abejonės viena iš tų bažnyčių, o gal ir abi stovi visai ne ant to lauko. Bet tiek to apie tuos ginčus. Betliejaus pačiame centre, pačioje miestelio širdyje yra Švento Užgimimo bažnyčia, kuri pastatyta ant uolos. Manoma, kad toji uola arba landa uoloje yra buvęs tvartelis, kur gimė kūdikėlis Jėzus. Ar tai toji vieta iš tikrųjų, mes negalime būti tikri, bet tai nekeičia šio Advento laiko teologinės minties ir tos minties svarbumo. O svarbumas ši kartą duryse.

Šv. Užgimimo bažnyčios durys mums yra labai svarbu. Natūralu įsivaizduoti, kad tos bažnyčios durys yra aukštos ir plačios su tūkstančiais piligrimų, maldininkų, turistų, kasdien lankančių šventą vietą. Bet taip nėra. Vienintelis įėjimas į tą bažnyčią yra šiek tiek daugiau nei 1 metro aukščio nuo grindų iki viršaus. Keista, kad pro vienos svarbiausios bažnyčios duris nesusilenkęs gali įeiti tik vaikas. Gal tai ir labai keista, bet tai nėra atsitiktinumas. Tokios žemos durys padarytos tam, kad tas, kuris įeina pro jas, nusilenktų iki žemės. Ir tas nusilenkimas, manau, yra priminimas, kad Dievas nusizemino ateidamas į pasaulį. Dievas Jėzaus asmenyje nusilenkė ir nusizemino, kaip tie maldininkai įeidami pro žemas ir siauras Šv. Užgimimo bažnyčios duris Betlieju-

je. Labai svarbi Kristaus Advento dalis yra Jo nuolankumas. Nuolankumas ir meilė Tō, kuris „godžiai nesilaikė savo lygybės su Dievu, bet apiplėšė pats save, priimdamas tarno pavidalą ir tapdamas panašus į žmones... Jis nusizemino, tapdamas klusnus iki mirties.“ /Fil 2,6-8/

Atsakymas į tą Dievo nusilenkiančią ir klusnią meilę yra kartu ir priminimas mums, kad su-tiktume Jėzų nusizeminę, atiduodami Jam Garbę.

Mes turime nusizeminti prieš kūdikį, prieš Kristų, nusileisti iš savo puikybės, iš arogancijos, iš savimeilės. Taip, kaip tąsyk Išminčiai, pamiršę savo išdidumą, savo kilnumą ir galybę, parpuolė ant kelių ir pagarbino kūdikį.

Ir šiandien, žengiant į Švento Užgimimo dieną, mes laukiame ir turime pasitikti Tą, kuris ateina mažu kūdikiu... Mes jau žinome, koks Jo laukia kelias. Todėl nusilenkime, kaip anie krikščionys eidami pro Betliejaus bažnyčios duris. Nusilenkime prieš Dievą, kuris nusileido iš dangiškos aukštybės ir pažvelgė į mūsų sujauktą ir žiaurų pasaulį nekalto vaiko akimis.

Išganytojo atėjimo laikas tebūna pilnas mūsų tikėjimo ir vilties tapti geresniais, gailestingesniais ir teisingesniais, kad būtume verti tos aukos, kurią savo atėjimu į pasaulį paaukojo Dievo Sūnus.

Ir Dievo ramybė pranokstanti visokią išmintį tesaugo mūsų mintis ir širdis Jėzuje Kristuje. Amen.

Kristina Ivanauskienė

SVEIKI, MIELI BROLIAI IR SESERYS,

Mes pradėjome kalbėti apie gana svarbius dalykus kiekvienam tikinčiajam. Pastaruoju metu gana aktyviai apie tai rašo pasaulietinė spauda. Pavyzdžiui, apie ekumenizmą, naujų religinių bendruomenių atsiradimą, apie ypatingų sugebėjimų žmones (įvairiai vadinamus). *Delfyje* skelbtų straipsnių komentarai aiškiai parodo, kad dvasinio gyvenimo klausimai neprarado aktualumo. Ir tai džiugu, bet kartu ir nelabai, nes komentarų kokybė byloja apie nesusikalbėjimą grynai dėl žinių stokos. Kiekvienas komentatorius kalba iš širdies, bet vargu, ar jis taip kalbėtų, jei žinotų daugiau. Mes gerai žinome, kad nieko nėra uždengto, kas nebus atidengta, iš pačių patikimiausių šaltinių.

Pirmiausia norisi paminėti toleranciją. Mes teisėtai galime džiaugtis ir didžiuliu savo protėviais, kurie visais laikais buvo ypač gerbiami būtent už šį bruožą. Šiandien labai neramiame pasaulyje, kupiname terorizmo išpuolių ir kitokios politinės kovos, nesiskaitoma su priemonėmis, tame tarpe ir religinės bei tautinės nesantaikos kurstymu.

Didžiulei gėdai tenka pripažinti ir mūsų tautiečių nepakantumą žydų tautai. Kodėl? Negalima visai tautai priskirti kokių tai negerovių – visose tautose visko yra. O kalbėdami apie žydus, turėtume prisiminti šios tautos unikalią istoriją, Dievo amžinąją sandorą su ja. Žydai yra mūsų broliai ir seserys. Ši tauta mums davė Jėzų. Jei kils pasipiktinimo jausmas dėl to, kaip jie pasielgė su mūsų Išganytoju, neskubėkime, prisiminkime tai ir tada, kai

kalbėsime apie krikščionybės istoriją.

Gana didelis ir priešiškas nusistatymas šiuo metu prieš musulmonus. Neigiamas nuostatas ypač sustiprino teroristiniai išpuoliai. Bet mes turėtume pasimokyti iš skausmingos krikščionybės istorijos. Argi nebuvo inkvizicijos laužų ir kankinimų, nuodėmių atleidimo už pinigus, krikščionybės idėjų skleidimo kardu ir kalaviju? Greičiausiai mūsų broliai musulmonai šiuo metu pergyvena panašų laikotarpį, kaip krikščionybė viduramžiais. Nusikaltimai visada yra nusikaltimai, ir jie neturi būti siejami su tikėjimu. Bet kokio lygio ir bet kokios religijos atstovai nusikaltimus ir prievartą naudojantys „tikėjimo“ vardan – visais laikais tegali būti įvardinti tik nusikaltėliais. Ir visai nesvarbu kokiuose krėsluose jie besėdėtų.

Todėl, mieli broliai ir seserys, kviečiu gerbti absoliučiai kiekvieną asmenį ir jo žmogiškąjį orumą, kaip Dievo paveikslą. Mes visi esame Dievo vaikai ir pripažinkime asmenų ir bendrijų religijos bei sąžinės laisvę ir teisę ją ginti bei praktikuoti savo tikėjimą individualiai ir bendruomeniškai. Kitais žodžiais tariant, kviečiu būti panašiais į protėvius: būti tolerantiškais. Jaunimas šioje vietoje pasakytų – būti ekumeniškais. Tačiau man šis žodis nepatinka greičiausiai todėl, kad pasitaiko atveju, kai po ekumenizmo terminu bando pasislėpti nevisai gražūs dalykai. Pabandyčiau paaiškinti, ką turiu galvoje. Kilni ir labai graži idėja bei kvietimas visas krikščioniškas šakas suartėjimui. Bet, kai tik tai

pradedama įgyvendinti, iškart pristinga tolerancijos ir išminties. Atsiranda didesnių brolių, kurie nusiteikę išklaudyti mažesnių ir „paklydusių“ brolių atgailą ir priglauti po savo sparneliu. Manau, to neturėtų būti, manau, labai svarbu pripažinti skirtingų krikščioniškųjų konfesijų teigiamas puses ir mokytis vieniems iš kitų, kad galėtume tobulėti tikėjime. Šiuo atveju negali būti didesnių ir mažesnių. Tiesiog būtinas sugebėjimas išklaudyti, argumentuotai išdėstyti savo pažiūras, o, jei negalima pasiekti bendro sutarimo, turi likti pagarba.

Gal būt kam nors atrodo, kad tai labai paprasta? Nieko panašaus. Aš tik dėkoju Dangiškajam Tėvui už priklausomybę ev. reformatų šeimai. Kodėl? Todėl, kad siekiant kokio nors susitarimo, būtina pažvelgti į priežastis, dėl kurių įvyko skilimas. Ir tas pažiūrėjimas turi būti objektyvus, kad ir koks skaudus jis bebūtų. Šiandien gi diskusijose verda jausmai, gal net azartas, nesiškaištas nei su žodžiais, nei su faktais, nei su akivaizdžia istorine tiesa. Mielieji broliai ir seserys, mes kylame lyg feniksai iš pelelių po ilgo sovietinio buldozerinio laikotarpio, padariusio milžinišką žalą. Susiduriame su daugybe sunkumų dėl daugelio priežasčių. Jei tos priežastys tėra nežinojimas ar panašiai – atleiskime vieni kitiems tokius dalykus, skirkime vieni kitiems laiko ir pasikalbėkime, pamokinkime vieni kitus. Taip augsime pažinime ir turtėsime dvasioje bei stiprėsime vienybėje.

Jei norėsime išsamiai susipažinti su krikščionybės istorija,

nemanykime, kad tai labai paprasta. Istorija rašoma labai įvairiai, ir nuo autoriaus priklausomybės vienai ar kitai konfesijai priklauso faktų nušvietimas. Tų pačių faktų interpretavimas gali taip labai skirtis, kad net neįtikėtina, ...bet akivaizdu. Beje, jei pradėsime skaityti krikščionybės istoriją nuo pat pradžių, tai mūsų laukia daug netikėtumų, mes iki šiol, gal būt, neturėjome progos detaliau susipažinti su pirmųjų popiežių istorija, jų Bažnyčios sandara ir iškilimu bei vėlesniu pakrikimu, Kryžių karais, įvairių Ordinų atsiradimu, ginčais dėl paveikslų, germanų krikštu, priežastimis, atvedusiomis į Reformaciją, ortodoksų Bažnyčios istorija. Jei pavyks surasti atitinkamus šaltinius, mūsų laukia daug netikėtumų, bet jie bus įdomūs. O istorijos žinojimas leis kiekvienam tinkamai įvertinti, pirmiausia savo konfesijos, ypatumus išsamiai ir detaliai. Tik žinantys gali diskutuoti apie ekumenizmą, tik žinios, tolerancija ir pagarba kitoms konfesijoms gali būti tinkama pozicija kiekvienam krikščioniui. Visi mes lygūs, nėra nei didelių, nei mažų, nes mes visi Dangiškojo Tėvo vaikai. O jaunimo, kuris veržiasi į piligrimines keliones ir popiežiaus garbinimą, laukia rimtas apsisprendimas ir savęs patikrinimas, bet, pirmiausia, būtinos žinios. Pradžiai paskaitykime mūsų gen.superintendento prof. dr. kun. Povilo Jakubėno „VIDURINIŲ AMŽIŲ BAŽNYČIOS ISTORIJA“ (Vyt. Didžiojo universiteto ev. teologijos fakulteto leidinys Nr. 5, Kaunas, 1935). Kur ją gauti? Kas ieško – tas randa, kas beldžia – tam bus atidaryta.

Su meile ir pagarba E. V.

LERB „Unitas Lithuaniae“ neeilinis Sinodas

Spalio 22d. Biržuose įvyko LERB „Unitas Lithuaniae“ neeilinis Sinodas. Jame dalyvavo evangelikų reformatų dvasininkai, kuratoriai ir parapijų delegatai. Neeilinis Sinodo suvažiavimas buvo numatytas dar per eilinio birželio mėnesio Sinodą - pristigo laiko išspręsti kai kuriuos svarbius klausimus. Be atidėtų trijų klausimų apie Konsistorijos statusą, Konsistorijos prezidento ir viceprezidento nuostatus ir Seniorato regulos (kanono III-2004, I skyriaus 4 punkto) pakeitimo, Sinodo darbotvarkėn dar buvo įtraukti 4 papildomi klausimai: kelios skyrybų bylos, misijos klausimas ir Sinodo revizinės komisijos papildymas. Sinodą Biržų parapijos namuose malda, giesme ir Šv. Rašto skaitiniu pradėjo gen. superintendantas kun. Rimas Mikalauskas.

Sinodo direktorius kuratorius Donatas Balčiauskas pradėjo darbą, buvo patvirtinta darbotvarkė. Po diskusijų **pirmu kanonu** buvo priimtas sprendimas „Apie Konsistoriją“: Konsistorija patvirtinama kaip žemesnioji sprendžiamoji Sinodo institucija. Ji turi teisę spręsti klausimus tarp eilinių Sinodo suvažiavimų ir priimti žemesnio rango sprendimus - teisinius Bažnyčios aktus. Jie galioja kaip žemesni nei Sinodų sprendimai. Sinodas juos gali atšaukti. Taip pat buvo pakartota nuostata, kad Konsistorija turi teisę kviesti neeilinį Sinodo suvažiavimą. **Antruoju kanonu** priimtas sprendimas, apibrėžiantis Konsistorijos prezidento ir viceprezidento pareigas ir atsakomybę. Jame sakoma, kad Konsistorija, kaip Sinodo žemesnioji sprendžiamoji institucija, turi savo pareigūnus: prezidentą ir viceprezidentą. Prezidentas vadovauja Konsistorijos darbui: pirminkauja posėdžiams; pasirašo priimtus Konsistorijos sprendimus; jam teikiami Konsistorijos narių pasiūlymai darbotvarkei; pateikia

darbotvarkės klausimų projektą posėdžiui, turi teisę šaukti neeilinius Konsistorijos posėdžius; reprezentuoti Konsistoriją; prižiūri kaip įgyvendinami Konsistorijos priimti sprendimai ir apie tai informuoja Konsistoriją ir teikia pranešimus Sinodui apie Konsistorijos darbą. Kuomet prezidentas savo pareigų negali eiti, jas pildo viceprezidentas. Tokie atvejai gali būti prezidentui susirgus; išvykus į užsienį; atsisakius eiti pareigas arba kuomet pati Konsistorijai išreiškia nepasitikėjimą savo prezidentu. **Trečiuoju Sinodo kanonu** buvo pakeistas Seniorato regulos t.y. kanono III-2004, I skyriaus 4 punktas. Nustatyta, kad gen. superintendantas, būdamas bažnytinės vykdomosios savivaldos vadovas, yra atsakingas ne tik prieš Sinodą, bet ir prieš Sinodo žemesniąją instituciją - Konsistoriją. Taip pat gen. superintendantas Konsistorijos ar Sinodo revizinės komisijos pareikalautas privalo pateikti ataskaitą. Numatyta, kad Konsistorijai išreiškus nepasitikėjimą gen. superintendentu turi būti šaukiamas Sinodo suvažiavimas, kuriame būtų galutinai išspręstas pasitikėjimo klausimas. Iki jo pareigas privalo eiti vicesuperintendantas. Jei ir jis šių pareigų eiti negali, Konsistorija savo sprendimu laikinai paskiria jas eiti vienam iš dvasininkų.

Sinodo sprendimu apie misiją – diakonė Sigita Švambarienė paskirta eiti Biržų parapijos antrojo dvasininko pareigas, pavaduoti Biržų parapijoje tarnaujantį gen. superintendentą, taip pat kuruoti parapijos jaunimo tarnystę. Nuo birželio mėnesio, atsistatydinus vienam iš Sinodo revizijos komisijos narių, komisijoje liko viena laisva nario vieta. Komisijos siūlymu į ją išrinkta Biržų parapijos revizinės komisijos narė Olga Kutrienė.

„V.r.ž.“ inf.

„Jono Radvano „Radviliada“ anuo metu ir dabar“

Toks paskaitos, skirtos Reformacijos dienai paminėti, pavadinimas, kurių lapkričio 3d. Lietuvos Nacionalinio muziejaus (Arsenalų 3) salėje skaitė Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto doc. dr. Sigita Narbutas. Apie šį renginį „Biržiečių žodyje“ informacinį straipsnį parašė Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos vicepirmininkas Donatas Balčiauskas, maloniai leidęs jį perspausdinti mūsų laikraštelyje.

Lotyniškai parašyta „Radviliada“, išspausdinta 1592 m., stebina puikiu klasikinės romėnų literatūros išmanymu. Herojiniame epe Jonas Radvanas imituoja ir cituoja Vergilijaus, Ovidijaus, Cicerono ir kt. autorių kūrinį. Į lietuvių kalbą „Radviliada“ išvertė dr. Sigita Narbutas, o 1997m. išleido „Vagos“ leidykla.

Sukurti herojinį epą akstinu buvo Biržų ir Dubingių kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Rudojo bendražygio Jono Abramavičiaus nurodymas Jonui Radvanui apdainuoti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenės didžiojo etmono gyvenimą ir žygius. Meile Tėvynei alsuoja kone kiekviena „Radviliados“ eilutė. Graži, bet rūsti Tėvynės gamta senovėje pagimdė ne vieną narsią protėvių gentį, užaugino plačiai Lietuvos vardą pasaulyje išgarsinusius kunigaikščius. Gyvas ryšys su Tėvynės gamta ir šlovinga praeitimi suteikė jėgų Lietuvos karvedžiams nugalėti priešus negailestingame Livonijos kare, trukusiame net 25-eris metus. „Radviliadoje“ J. Radvanas išvardija LDK didžiojo etmono „nuopelnus Dievui, Tėvynei ir karaliui“, pabrėždamas, kad Mikalojus Radvila Rudasis „gyveno dorybe prilygdamas aukštai savo kilmei, trokšdamas ne atrodyti, o būti geru žmogumi: ištikimu karaliaus valdiniu, atsidavusiu Tėvynės gynėjui ir geru šeiminingu, ugdydamas prigimtas savybes, kurios ilgai niui darė jo balsą svarų seime, o

jo ranką – sunkią mūšio lauke...“. Paskutinėse herojinio epos eilutėse kreipiamasi į Lietuvos viltį – Radvilos sūnų Kristupą Perkūną ir linkima jam stiprybės, tęsiant tėvo žygius ir darbus“ (citatos iš dr. S. Narbuto įvado ir komentarų Jono Radvano knygai „Radviliada“).

Jonas Radvanas šiame iškalbingame epizode tvirtai susieja Tėvynės likimą su vienos – Biržų ir Dubingių – Radvilų šeimos likimu.

Lietuvių herojinio epos autorius – Jonas Radvanas – buvo susijęs su Reformacijos sąjūdžiu Lietuvoje. Tuo galime įsitikinti iš Andriejaus Wengierskio knygų ir kitų jo amžininkų kūrybos. Iki šiol nėra duomenų, kurie išsamiau nušviestų Jono Radvano vietą LDK evangelikų reformatų bendruomenėje. Tačiau „Radviliadoje“ bent trijose vietose Radvanas stipriai išreiškia savo poziciją, palaikančią kunigaikšč-

čio Radvilos Rudojo remiamą ev. reformatų konfesiją.

Susirinkę į šią Gedimino kalno papėdėje esančią Nacionalinio muziejaus salę (vieną iš pilių kompleksų), panirę kalbomis ir mintimis į žilą senovę, net nepastebėjome, kaip prabėgo dvi paskaitos ir diskusijų valandos. Vieniungu minėjimo dalyvių pritirtimu priimta rezoliucija, kuria Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija kartu su kitomis dalyvavusiomis vakare organizacijomis kreipsis į Lietuvos literatūros ir tautosakos institutą su prašymu parengti spaudai visą negausią, tačiau labai patriotinę ir mūsų visuomenei mažai pažįstamą Jono Radvano kūrybą.

Taip mūsų Draugija Vilniaus miestelėnams jau 13-ą kartą surengė Reformacijos dienos paminėjimą.

**LRIirKD vicepirmininkas
Donatas Balčiauskas**

Doc. dr. Sigitai Narbutai dėkoja Alė Klovaitei, Sigitas Kregždė, Donatas Balčiauskas

SVETUR PASIDAIRIUS

Ispūdžiai iš Europos krikščionių moterų ekumeninio forumo renginių Zelenogradske (Kaliningrado sritis), Sankt Peterburge ir Svaty Jur (Slovakija)

Šiomet užderėjo Europos krikščionių moterų ekumeninio forumo renginių Rusijoje. **Rugpjūčio paskutinį savaitgalį**, kai Lietuvos moterys rinkosi į savo IV suvažiavimą, nors ir būdamos jo delegatės, pasirinkome Baltijos jūros šalių kaimynių kas dveji metai rengiamą susitikimą Zelenogradske (iki 1947 m. Krantas, vok.Cranz). Ir, regis, neapsirikome. Šį susitikimą kiekvieną kartą rengia vis kita šalis, pagrindinės iniciatorės ir rėmėjos (tiek finansine, tiek ir idėjine prasme) yra Vokietijos Ekumeninio forumo moterys. Renginio tema labai įdomi ir prasminga, ypač Kaliningrado sričiai: „Apribojimų patirtis; šaunus ribų peržengimas ekumeniniame ir europiniame kontekste“. Pavadinimas puikiai atitiko susitikimo dvasią. Renginio šeimininkės rusės demonstravo tokį atvirumą ir nuoširdumą, kad, atrodo, jog niekada Europoje neegzistavo geležinė uždanga, padalinusi ją į dvi dalis, nors ir buvo kalbama apie ribas skyrusias mus, apie skirtingas mūsų konfesijas, jų ypatumus. Pripažinome, kad mes esame skirtingų kultūrų, skirtingų religijų, bet meilė Dievo žodžiui, bendra malda, giesmės visas apjungė, suvienijo. Įdomu buvo pasiklausyti skirtingų konfesijų moterų (katalikės, stačiatikės ir reformatės) pranešimų ta pačia tema: „Marijos vaidmuo mano išpažinime“. Pranešėjos: katalikė ir stačiatikė turėjo daug ką pasakyti šia tema. Labiausiai intriguavo, ką pasakys reformatė, viena iš trijų Europos krikščionių moterų ekumeninio forumo prezidentų, Inge Schintlmeister. O ji pasirinko ištrauką iš Senojo Testamento Rūtos knygos - 1-jį sky-

rių. Ir nedarė jokie pranešimo. Tai buvo tikra Biblijos skaitymo valandėlė. Visos paeiliui perskaitėme ištrauką ir po to diskutavome, ką ir kaip supratome ir kaip galime pasimokyti iš Rūtos elgesio bei pritaikyti savo gyvenime. Taip mes visada darome ir Lietuvoje per Lietuvos Biblijos skaitymo draugijos renginius ar Biblijos skaitymo valandėles.

Buvo parengta plati kultūrinė ir turistinė programa: lankėmės puikiam Svetlogorsko kurorte, kuris, kaip ir mūsų Palanga, apgultas turtingų žmonių, statančių įvairaus stiliaus ir prabangos statinius. Taip pat aplankėme gintaro kasyklą ir gamyklą „Jantarnyj“, kai kurias atstatytas vokiečių liuteronų bažnyčias: iš išorės tokios pat kaip buvo pastatytos, o viduje - cerkvės ir priklauso stačiatikių Bažnyčiai. Tai truputį šokiravo, bet, atrodo, net ir vokiečių džiaugėsi, kad ten nebe sandėliai, kokios nors dirbtuvės, o Dievo namai. Labiausiai džiuginą gražiai restauruota Karaliaučiaus Katedra. Jos centrinėje navoje įrengtas muziejus, o priekyje - stačiatikių ir liuteronų koplyčia. Man lankantis Kalining-

rade daugiau nei prieš 25-rius metus, Katedra buvo labai apaleista - ant subombarduotų sienų augo berželiai. Kai tuomet ekskursijos vadovės paklausiau, ar kada nors ji bus atstatyta, vadovė labai supykusi pasakė, kad tai buvusi fašistų katedra, jiems, kaliningradiečiams, ji visai nereikalinga ir jie neieškvos pinigų niekam. Tuomet visi pinigai plaukė į Maskvą, besiruošiančią Olimpiadai. O dabar buvo nepaprastai malonu dalyvauti sekmdieninėse pamaldose jaukioje liuteronų koplytėlėje. Iš Lietuvos, Vilniaus, mes buvome trys delegatės - katalikė Bronislava Rakovska (buvusi Lietuvos Biblijos draugijos direktoriaus pavaduotoja) ir dvi ev.reformatų parapijos atstovės - Danguolė Juršienė ir šių eilučių autorė. Atsisveikinant seserys rusės mus apdovanojo mažyčiais gintaro lašeliais, linkėdamos, kad mūsų visų kelias visada būtų šviesus ir skaidrus, kaip ir tie gintarėliai.

Rugsėjo 8-12 dienomis Sankt Peterburge vyko kitas Europos krikščionių moterų ekumeninio forumo renginys „Už feminizmo ribos: vyrai ir moterys

Forumo dalyvės prie jūros Zelenogradske

naujoje visuomenėje“. Šiame renginyje pagrindinis dėmesys buvo kreipiamas į Bažnyčios ir visuomenės, Bažnyčios ir moters santykį šiuolaikinėje Rusijoje. Tai buvo labai aukšto mokslinio lygio renginys tiek teologijos, tiek ir filosofijos požiūriu. Pranešimus skaitė žymios Rusijos mokslininkės filosofės iš Maskvos ir Sankt Peterburgo, o taip pat iš Šveicarijos ir Ispanijos. Paminėsiu tik kai kurias autorės ir įvardinsiu jų įdomius pranešimus: Tatjanos Goričevos (Sankt Peterburgas) „Moterys yra pasaulio ateitis“, Veronikos Afanasjevės „Moterys bažnyčioje ir visuomenėje – retrospektyva ir perspektyva“, Maria Jose Aranos (Ispanija) „Biblijos moterys ir moters Biblija“. Protestantė kunigė iš Šveicarijos Roswita Ebner Golder išdėstė savo daktarinės disertacijos pagrindines mintis apie biblijinės genealogijos įtaką ir jos svarbą migruojantiems Dievo žmonėms. Roswita jau aštuoneri metai yra imigrantų iš Lotynų Amerikos Šveicarijoje parapijos kunigė.

Šeštadienis ir sekmadienis buvo skirti kultūrinei programai: grožėjomės gerai pažįstama Sankt Peterburgo panorama, puikiai restauruotais nuostabaus grožio architektūriniais paminklais, apsilankėme Ermitaže.

Sekmadienį dalyvavome stačiatikių pamaldose. Jos, kaip dažniausiai, buvo labai ilgos: buvo labai daug meldžiamasi ir giedama. Jos išsiskyrė iš kitų mano matytų, ypatingu dvasingumu, šilumu ir paprastumu. Cerkvėje labai gerai jaučiasi vaikai. Jie visus dalyvavusius vaišino likučiais nuo Šv. Komunijos stalo. Po pamaldų parapija susirinko kiemelyje ir ilgai vaišinosi arbata, meduoliais, sausainiais, džiaugėsi vieni kitų vaikais, nes pamaldose dalyvauja ištisos šeimos. Prsiminus varganą mūsų parapijos

gyvenimą, buvo net truputi pavaidu.

Lankėmės šventusiame 300 metų jubilieju Petrodvorice: viskas spindi, tviska auksu, puikūs fontanai, gėlynai, koncertuojantys operos dainininkai, orkestrai. Ilgai grožėjomės Suomijos įlanka plaukiančiais didžiuliais laivais.

Spalio 19–23 dienomis Slovakijos mažame, bet labai jaukiame miestelyje Svaty Jur, esančiame Bratislavos pašonėje, vyko vienas iš svarbiausių Europos krikščionių moterų ekumeninio forumo renginių – nacionalinių koordinatorių susitikimas. Anksčiau tokie susitikimai vykdavo kasmet, dabar dėl lėšų stygiaus jie kviečiami kas dveji metai. Šis buvo skirtas pasirengti artėjančiam pagrindiniam įvykiui – Generalinei Asamblėjai, kuri vyks sekančių metų rugpjūčio mėnesį Šveicarijoje. Kadangi šis susitikimas buvo darbinis, todėl buvo svarstomi organizaciniai klausimai, susiję su Generalinės Asamblėjos rengimu, Forumo Konstitucijos kai kurių straipsnių pakeitimai, ryšium su Forumo būstinės perkėlimu iš Briuselio į Austrijos sostinę Vieną. Kai kurie jos straipsniai turi būti suderinti su Austrijos Konstitucija. Sekmadienį lankėmės Svaty Jur liuteronų pamaldose. Pa-

maldos buvo skirtos jaunimui, tad jose ir giedojo vien tik jaunimo ansamblis (penki muzikantai ir keturios giesmininkės). Jų muzikavimas labai šiuolaikiškas, modernus. Jei ne giesmių žodžiai, galvotum, kad atsidūrei pop muzikos koncerte. Į pamaldas irgi susirinko daug šeimų su mažais vaikais. Vaikai per pamaldas piešė piešinėlius ir nupiešę nešė visi juos padovanoti kunigui. Po pamaldų vėlgi visa parapija labai gražiai bendravo savo bažnyčios uždarame kiemelyje. Išpūdingos buvo slovakių moterų surengtos baigiamosios ekumeninės pamaldos. Tarp jų buvo net dvi kunigės, tad joms buvo labai paprasta tai padaryti. Skaitėme Evangeliją, ekumenines giesmes giedojo tik tam vakarui iš susitikimo dalyvių susibūręs ansamblis. Visos turėjome progos pasimelsti gimtąja kalba už savo artimuosius, prašyti Dievo pagalbos labiausiai jaudinančioms problemoms spręsti. Visos padėjome po akmenuką ant improvizuoto Dievo stalo – Jam patikėjome savo naštas ir uždegėme po žvakutę bei įmerkėme į didžiulę vazą po rožės žiedą - padėkos ženklą.

Renata Bareikienė
Europos krikščionių moterų
ekumeninio forumo
nacionalinė koordinatore

MARTYNAS LIUTERIS APIE TIKRĄ TIKĖJIMĄ

Iš M. Liuterio raštų parengė teologijos ir filosofijos daktaras Uuras Saarnivaara (1908-1998), vienas žinomiausių XX a. Suomijos teologų. „Apyaušrio“ leidykla išleido pirmą į lietuvių kalbą išverstą jo knygelę „Kelias, tiesa ir gyvenimas“. Čia pateikiama ištrauka iš skyriaus apie tikėjimą.

Tikėjimas, jei tai tikras tikėjimas, yra toks, kai pasitikima ne savimi ar savo tikėjimu, bet remiamasi Kristumi ir užsidengiama Jo teisumu. Jis leidžia šiam teisumui būti skydu ir apsauga, lygiai kaip viščiukas nesikliauja savo gyvybe ir pastangomis, o glaudžiasi po vištos kūnu ir sparnais... Ak, privalome pasilikti Kristuje, Juo remtis ir Jam paklusti, ir niekada nenuklysti nuo mūsų motinos vištos, kitaip viską prarasime. Šventas Petras sako savo pirmajame laiške: „Teisusis vos ne vos išsigelbės“ (1Pt 4,18); taip tad sunku ištūnoti po ta višta. Nes daugybė įvairiausių pagundų - žemiškų ir dvasinių - mus plėšia nuo jos.

Paulius apie Kristų sako (Rom 3,25): „Dievas Jį paskyrė permaldavimo auka, Jo kraujo galia, veikiančia per tikėjimą“. Tai ne šiaip „tikėjimas“, o „tikėjimas Jo krauju“. Šiuo krauju Jis suteikė visišką nuteisinimą ir tapo mums malonės sostu. Gauname nuodėmių atleidimą ir malonę be jokio mūsų užmokesčio ar darbo, tačiau ne be Kristaus užmokesčio ir darbo.

Tad privalome glaustis po Jo sparnais (Mt 23,37) ir nenutolti, kliaudamiesi savo tikėjimo apsauga, nes kitaip greitai mus pasičiups vanagas. Mūsų išganymas remiasi ne mūsų teisumu, bet Kristaus teisumu, kuris yra išskleisti sparnai, padangtė mums prisiglausti.

Tad sergėkis klaidingų skelbėjų ir klaidingo tikėjimo. Skubėk pas Kristų; būk po Jo sparnais; pasilik Jo prieglobstyje. Leisk Jo, o ne savo teisumui ir malonei būti

tavo priebėga... Kristaus žaizdose siela apsaugoma. Įsidėmėk, - tikras krikščioniškas tikėjimas neieško prieglobsčio savyje, bet bėga pas Kristų ir būna apsaugomas Jo ir Jame (WA 10, I,1,281-282.125-126)* .

Tikėjimas yra Dievo veikimas mumyse. Jis mus iš Dievo keičia ir verčia atgimti (Jn 1); jis sunaikina senąjį Adomą ir sukuria visiškai kitokios širdies, dvasios, proto ir galių žmones bei su savimi atneša Šventąją Dvasią. O, Jis yra gyvybingas, aktyvus, galingas dalykas tasai tikėjimas; taigi, yra neįmanoma, kad jis nepaliaujamai nedarytų gerų darbų. Jis neklausia, ar čia esama kokių gerų darbų, kuriuos galėtų nuveikti, bet dar iki kylant tokiam klausimui, jis juos jau būna nuveikęs, ir visą laiką juos daro. Tas, kuris tokių darbų nedaro, yra žmogus be tikėjimo...

Tikėjimas yra gyvas, drąsus pasitikėjimas Dievo malone, toks tikras ir tvirtas, kad žmogus tūkstančius kartų jam patiki savo gyvenimą. Šis pasitikėjimas Dievo malone ir jos pažinimas žmogų daro džiugų, drąsų ir laimingą santykiyje su Dievu ir su visais Jo kūriniais, o tai yra Šventosios Dvasios veikimas tikėjime. Dėl jo žmogus pasirengęs džiugiai, be jokios prievartos, visiems daryti gera, visiems tarnauti, viską iškęsti, mylėdamas ir liaupsindamas Dievą, kuris jam parodė šią malonę; ir todėl neįmanoma atskirti darbų nuo tikėjimo, taip

kaip neįmanoma atskirti karščio ir šviesos nuo ugnies...

Nes per tikėjimą žmogus tampa laisvas nuo nuodėmės ir su malonumu vykdo Dievo įsakymus; šitaip jis duoda Dievui Jam priklausančią garbę ir sumoka, ką Jam yra skolingas; tačiau taip pat toks žmogus noriai tarnauja žmonėms viskuo, kuo tik sugeba, ir šitaip visiems įvykdo savo priedermes. Nei prigimtis, nei laisva valia, nei visos mūsų galios negali atnešti tokio teisumo (WA, DB 7,11-12).

Šventoji Dvasia ...apvalo mūsų širdį per tikėjimą (Apd 15,9) ir veikia Dievo baimę, meilę, skautumą ir kitas krikščioniškas dorybes. Ji teikia galios kūnui sutramdyti ir pasaulio teisumui bei išminčiai atmesti... Po to vyksta kūno narių ir viso kūno jutimų persimainymas. Nes širdžiai priėmus naują šviesą, naują sprendimą ir naujus jausmus per Evangeliją, vidiniai jutimai taip pat atnaujinami – ausys nori girdėti Dievo žodį, o ne žmonių tradicijas ir įsivaizdavimus. Burna ...nebesigiria savo darbais, teismu ir taisyklėmis, o skelbia Dievo gailėtingumą, mums teikiamą per Kristų. Tos permainos nėra [papasčiausi] žodžiai, tačiau yra paveikūs ir neša naują dvasią, naują valią, naujus jautimus ir naujus kūno poelgius taip, kad akys, ausys, burna ir liežuvys ne tik nebemato, nebegirdi ir nebekalba taip, kaip seniau, bet ir protas taip pat pritaria, myli ir laikosi visai kitokių dalykų nei anksčiau. Nes anksčiau, apakintas... klaidų ir tamsos, jis vaizdavosi Dievą esant pirkliu, kuris

* Ši ir kitos čia pateikiamos citatos iš M. Liuterio raštų Weimaro leidimo - Weimar Ausgabe.

pardavinėja mums savo malonę už mūsų darbus ir nuopelnus; tačiau dabar, Evangelijos šviesoje, jis užtikrina mus, kad esame laikomi teisūs tikėjimu Kristuje. Todėl dabar jis atmeta visus pačių sumanytus darbus ir dirba meilės darbus iš pašaukimo, kaip nurodyta Dievo. Jis liaupsina ir giria Dievą; jis džiūgauja ir šlovina Dievo gailingumą per Jėzų Kristų. Jei jam tenka kęsti rūpesčius ir skausmą, jis išveria linksmi ir su džiaugsmu, nors kūnas tuo skundžiasi ir pyksta (WA 40, II,178f).

Šie darbai yra tikras tikėjimo ženklas, kuriuo Kristuje dovanojamos nuodėmės ir nugalima mirtis. Nes neįmanoma, kad tas, kuris tiki Kristų esant teisiu Išganytoju, nemylėtų ir nedarytų gera. Jei toks žmogus nedaro gera ir nemyli, yra aišku, kad jame nėra tikėjimo. Todėl žmogus žino, kad medis pažįstamas iš jo vaisių, tad meile ir darbais įrodoma, ar Kristus yra žmoguje ir ar jis tiki Kristų. Kaip šventas Petras sako (2Pt 1,10): „Todėl, broliai, dar uoliau stenkitės sutvirtinti savąjį pašaukimą ir išrinkimą. Tai darydami jūs niekada neapsigausite“. Tai reiškia, jei narsiai darysite gerus darbus, būsite tikri ir neabejosite, kad Dievas jus pašaukė ir išrinko. Šitaip tikėjimas, kitaip negu meilė, sunaikina nuodėmę. Tikėjimas pats ją sunaikina, tuo tarpu meilė ar geri darbai įrodo ir parodo, kad tikėjimas nuodėmę yra sunaikinęs, ir kad jis [tikėjimas] yra. Kaip šventas Paulius sako: „Jei turėčiau visą tikėjimą, kad galėčiau net kalnus kilnoti, tačiau neturėčiau meilės, aš būčiau niekas“. Kodėl? ...nes ten, kur nėra tikėjimo, ten nėra meilės; jų nebūna vieno be kito (WA 10,I,2,44).

Sąnariuose ir kūne yra nuodėmė, kuri kariauja su dvasia; ta-

čiau, kadangi dvasia kariauja su nuodėme ir jai nepaklūsta, nuodėmė nepakenkia. Dievas teisia [krikščioni] žmogų ne pagal nuodėmę, kuri puola jį kūne, tačiau pagal tai, kaip dvasia kariauja su nuodėme ir šitaip sutinka su Dievo valia, kuri nuodėmės nekenčia ir su ja kovoja. Taigi, viena yra sakyti, kad nuodėmės atleistos, o kita, kad nuodėmės nėra. Po krikšto ir atgailos visos nuodėmės atleistos, tačiau nuodėmė vis tiek egzistuoja iki mirties, nors dėl nuodėmių atleidimo ji neužkerta kelio išganymui, jei su ja kovojame ir jai nepaklūstame.

Nuodėmė pasilieka, tačiau nebeprimeta kaltės; taip yra dėl dviejų priežasčių...: pirma, kadangi tikime Kristų, kuris per tikėjimą tampa mūsų užtarėju ir uždengia mūsų nuodėmę savo nekaltumu; antra, kadangi mes nepaliaujamai grumiamės su nuodėme ir siekiame ją įveikti. Ten, kur šių dviejų priežasčių nėra, nuodėmė priskaitoma kaip kaltė; tada ji nėra atleista ir pasmerkia amžinai (WA 7,375).

Jaunuolis pasiskundė atsiškyrėliui, kad jį dažnai apima mintys apie juslinius malonumus ir kitas nuodėmes. Senolis atsakė: „Negali sutrukdyti paukščiui skraidyti tau apie galvą, bet... negalima jiems leisti sukliuzdų... ant galvos“. Mintys telie-

ka mintimis, bet lai jos netampa sprendiniais [kurie būtų įgyvendinti] (WA 44,99).

Vienas dalykas, kai esi gundomas kūno, tačiau žengi su Dvasia ir priešiesi kūnui; visai kitas dalykas leisti kūnui [kūniškoms aistroms] ...įgyvendinti jo nuodėmingus troškimus, juose pasilikti, o vis tiek dėtis pamaldžiu... Tiems, kurie nusideda dėl savo silpnumo, netgi jei dažnai nusideda, atleidimas nėra užgintas, jei tik jie pakyla iš savo nuodėmių ir jose nepasilieka. Siaubingiausias dalykas yra pasilikti nuodėmėse (WA 40, II,100f).

Nauja Dvasia ir malonė, suteikta pradžioje, kovoja su pasilikusia nuodėme. Jis [tikintysis] norėtų būti vientisas ir visiškai teišus, tačiau to negali pasiekti dėl kūno priešinimosi. Tie, kurie nėra nuteisinti, nekovoja su nuodėme, dėl jos nesiskundžia ir nesimeldžia, kad būtų iš jos išvaduoti. Jie nejaučia jokio prieštaravimo ir nerūpestingai paklūsta savo kūno valiai... [Paulius] Laiško romiečiams šeštame perskyrime moko: „Tegu nebeviešpatauja jūsų mirtingame kūne nuodėmė, kad vėl nepasiduotumėte jo geismams“ (WA 7,329).

Vertė Kęstutis Pulokas

Sveikiname

*parapijietę **Stefaniją Šernienę**
garbaus Jubiliejaus proga, linkėdami stiprios
sveikatos, laimingų dienų ir dar daug metų,
lydimų Dievo malonės ir globos.*

Vilniaus ev. reformatų parapijos Taryba

DAR APIE DUBINGIŲ RADINIUS

2004 m. vasarą Dubingių pusiasalio piliavietėje vykdytų kasinėjimų metu po buvusios reformatų bažnyčios griuvėsiais rasti palaidojimai kaitina aistras visoje Lietuvoje, radiniams neabejingi ir Vilniaus biržiečiai – klubo „Krivulė“ nariai, tradicinę rudens popietę paskyrę susitikimui su Vilniaus universiteto mokslininkais prof. Libertu Klimka, doc. dr. Albinu Kuncevičiumi, doc. dr. Rimantu Jankausku, doktorantu Rimvydu Laužiku, doktorantu Gintautu Striška, vykdžiusiais kasinėjimus ir tyrusiais palaikus.

Dubingių pilis rašytiniuose šaltiniuose minima nuo XIII amžiaus. Dubingių pusiasalyje (anksčiau buvo Asvejos ežero sala) beveik 20 ha teritoriją užėmė XVI a. statyta Radvilų pilis. Ji priklausė Dubingių – Biržų Radvilų giminės šakai, kurie rėmė Reformaciją, kūrė reformatų mokyklą, rūpinosi spaustuvėmis, statė bažnyčias. Radvilų įtaka Lietuvos Lenkijos karalystėje buvo tokia didelė, kad buvo laikomi nekarūnuotais Lietuvos valdovais, o viena iš šios giminės atstovių – Barbora Radvilaitė, Mikalojaus Radvilos Rudojo sesuo, o Mikalojaus Juodojo pusseserė, 1547 m. ištekėjo už Žygimanto Augusto ir po trejų metų buvo karūnuota Lenkijos ir Lietuvos karaliene. Politiniame ir kultūriniame valstybės gyvenime Radvilų giminė didelę įtaką išlaikė maždaug iki XVIII a. pabaigos, iki Abiejų Tautų Respublikos žlugimo. Be rūmų pilies teritorijoje 1620 m. buvo pastatyta didinga reformatų bažnyčia savo formomis primenanti iki mūsų dienų išlikusią renesansinę Kėdainių reformatų bažnyčią, tik dar su bokštu priešakinėje dalyje. Rašytiniai šaltiniai teigia, kad Dubingių bažnyčią buvo numatyta paversti mauzoliejumi, minimi čia palaidoti garbingi asmenys.

2004 m. kasinėjant buvusios Dubingių reformatų bažnyčios rūsių vietą, centrinėje dalyje, kur ka-

daisė stovėjo Dievo stalas, buvo rasta kelios dešimtys kapų, kai kurie suardyti per vykusias statybas. Į specialiai sukaltą dėžę – sarkofagą – buvo tvarkingai sudėti aštuonių asmenų palaikai. Manoma, kad taip buvo paslėpti ar perlaidoti kunigaikščių Radvilų palaikai. Kadangi įkapių nerasta, archeologams kilo sunkumų identifikuojant palaikus. Rasti griaučiai buvo perduoti tyrinėti ir identifiukuoti VU antropologui dr. Rimantui Jankauskui. Dr. R. Jankauskas nustatė, kad griaučiai vienos giminės vyrų, turtingai gyvenusių, gerą maistą valgusių, palyginus su kitais to meto žmonėmis, kurie valgė rūpų maistą. Ir dar kraupus pastebėjimas – kaulai apgriaužti žiurkių, reiškia, buvo palaidoti ne po žeme, o kriptoje ar sarkofage. Taigi sustiprėjo įtariimas, kad tai gali būti kunigaikščių Radvilų palaikai, bet stigo svarių įrodymų. Apie Radvilas parašyta daug knygų, išliko portretų, bet reikėjo žinių apie konkrečių asmenų amžių, persirgtas ligas, išvaizdos ypatybes. Buvo kreiptasi į istorikę dr. Raimondą Ragauskienę, parašiusią knygą apie Barbarą Radvilaitę ir gan gerai išstudijavusią Radvilų giminės istoriją, minimą laikotarpį. Ji pateikė savo argumentų, kodėl rastieji griaučiai gali būti Radvilų. Pradėta rinkti ikonografinė medžiaga, kuri buvo lyginama su rastomis kaukolėmis.

Iš istorinių dokumentų žinoma, kad Dubingiuose buvo palaidoti septyni Dubingių – Biržų atšakos Radvilos ir du Olykos – Nesvyžiaus atšakos: vienas mažametis vaikas, dvi moterys – Ana Sapkova (Kristupo Radvilos Perkūno pirmoji žmona), Elžbieta Šidlovecka Radvilienė (Mikalojaus Radvilos Juodojo žmona) ir keturi vyrai. Pavyko gana tiksliai nustatyti Dubingiuose palaidotų Radvilų giminės vyrų požymius: sirgtas ligas, kūno sudėjimą, amžių. Rastas kunigaikštienės **Elžbietos Radvilienės** dienoraštinio pobūdžio

paskutinių jos gyvenimo 16 dienų tiesiog padienis sergančiosios ligų aprašymas, amžius, daugkartinių gimdymų ženklai dubenkaulyje leido beveik neabejoti, kad rasti Mikalojaus Radvilos Juodojo žmonos palaikai.

Palaikų identifikavimas ir dartinėje teismo medicinos praktikoje yra gana sudėtingas. Antropologai pirmiausia gretino rastąsias kaukoles su Dubingiuose palaidotų Radvilų žinomais portretais. Tačiau ne visada dailininkai yra tikslūs, be to, dauguma mums žinomų Radvilų portretų buvo padaryti vėliau, kuriant Radvilų galeriją. Gretinant rastąsias kaukoles su **M. Radvilos Juodojo** portretu nustatyta, kad bendrais bruožais vienos kaukolės beveik visos detalės sutampa, išskyrus vieną akiduobę. Bet paveikslas yra kopija ir padarytas praėjus daugiau šimtui metų po jo mirties.

Vilniaus kaštelionas Jonušas Radvila (1579–1620 m.), Kristupo Radvilos Perkūno sūnus, mirė keturiasdešimt vienerių metų, kitų asmenų palaikai gerokai senesni. Gretinant spėjamą Jonušo Radvilos kaukolę su jo portretu nesutapo viršugalvis. Galima daryti prielaidą, kad dailininkas norėdamas pagražinti pliktelėjusią kaktą, ją portrete gerokai paaukštino. Tokie preliminarūs tyrimų rezultatai leidžia daryti išvadą, kad iš aštuonių rastų sarkofage griaučių jau atpažinti trys: LDK kunig. Mikalojaus Radvilos Juodojo, jo žmonos kunig. Elžbietos Šidloveckos Radvilienės ir LDK kunigaikščio M. Radvilos Rudojo vaikaičio kung. Jonušo VI Radvilos griaučiai.

Vertindami šį labai reikšmingą atradimą, mokslininkai pripažino, kad tai yra labai didelis moralinis įsipareigojimas, nes kalbama ne apie eilines, o didžiai reikšmingas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorines asmenybes.

PASAKYKIME VIEŠPAČIUI „TAIP“

Vienas žmogus turėjo du sūnus. Kartą jis kreipėsi į pirmąjį, sakydamas: „Vaike, eik ir padirbėk šiandien vynuogyne“.
Šis atsakė: „Nenoriu“, - bet vėliau apsigalvojo ir nuėjo dirbti.
Paskui tėvas kreipėsi į antrąjį sūnų tais pačiais žodžiais.
Šis jam atsakė: „Einu, viešpatie“, - bet nenuėjo [Mt21,28-30].

Džiaugiasi širdis, kai po sėkmingos evangelizacijos daug klausytojų deklaruoja savo pasirošimą tarnauti Viešpačiui. Sujaudinti Dievo Žodžių, atrodo jie rado savo vietą. Pašaukti dirbti Viešpaties vynuogyne, atsako: „Taip, Viešpatie“, bet, grįžę į savo namus prie kasdieninių užsiėmimų, tarnavimą Dievui atideda vėlesniam laikui: šiandien nėra laiko, bet rytoj... Ateina rytoj, o paskui kitas, ir dar kitas ir nieko... Deklaracija tarnauti Dievui lieka tik tuščias skambesys...

Lengvai pasakytas „taip“ labai greitai užmiršamas, tampa beverčiu. Lieka tik tuščias neįvykdytas pažadas. Taip padarė antrasis sūnus. Pasakęs tėvui „taip“, neįvykdė jam patikėtos užduoties. Daug yra tokių, kurie pasakę Dievui „taip“, neparemia savo žodžio darbais, bet mano, kad pasakydami „taip“, atliko savo pareigą Dievui. O toks „taip“ tampa „ne“, nes nėra paremtas darbais Dievo vynuogyne.

Artimesnis Dievui yra žmogus, kuris iš pradžių pasakęs „ne“, nori gyventi savaip. Bet tas „ne“ neduoda jam ramybės, jis jaučia, kad pasielgė netinkamai. Ir pagaliau, pamiršęs savo „ne“, darbuojasi Viešpaties vynuogyne.

Viešpats aukščiau vertina nuoširdų „ne“, po kurio žmogus pasišvenčia Dievo tarnystei, negu lengvai pasakytą „taip“. Todėl paklauskime savęs, koks yra tas mūsų „taip“. Neužtenka pasakyti „taip“, bet reikia veikti ir gyventi sutinkamai su tuo „taip“. Ir nereikia mūsų „taip“ palikti vėlesniam laikui.

Liuda Danauskienė, „Mano mintys“ 2000

Vilniaus ev.liuteronų bažnyčios 450 metų jubiliejinėse pamaldose

INFORMACIJA

■ **Rugpjūčio 21-29 d.d.** netoli Dubingių, „Giraitės“ poilsio namuose įvyko pirmasis tarptautinis LERJD „Radvila“ projektas „Tu turi draugą“. Jame buvo gvildinami tolerancijos ir rasizmo klausimai, dalinamasi patirtimi. Dalyviai atvyko net iš 7 šalių: Latvijos, Lenkijos, Vengrijos, Italijos, egzotiškos Maltos, Olandijos, Vokietijos. Šio projekto iniciatorius ir pagrindinis organizatorius – Ignas Skudrickas, talkino Jurga Juršytė Gluskinienė ir Kornelijus Šišla. Nuotraukas iš renginio galima peržvelgti lenkų grupės vadovės internetinėje svetainėje adresu: <http://m.krakow.pl/~ania/lithuania/lithuania.html>.

■ **Spalio 15d.** Maskvoje įvyko peržiūra baletu „Martynas Liuteris“, kurį pastatė teatras „Dimitrijaus Bugajevo rusų baletas“ kartu su tarptautiniu judėjimu „Dvasinė diplomatija“. Choreografai Dimitrijus Bugajevs ir Anatolijus Jemeljanovas, libretas kun. Konstantino Andriejevo ir D.Bugajevo. Iš J.S.Bacho, L. van Bethoven, Gustavo Malerio ir Dimitrijaus Šostakovičiaus kūrinių muzikinę kompiliaciją ir muzikinius jungiamuosius fragmentus parašė maskvietis kompozitorius Jakovas Koročkinas. Prieš peržiūrą buvo parodytas videofilmas, kaip vyko baletu kūrimas. Baletu pagrindinius vaidmenis atlieka: Sankt Peterburgo Marijos teatro SSSR l.a. Faruch Ruzimatov, vienas iš baletu choreografų Anatolijus Jemeljanovas, Angela Sveta. Katariną fon Borą – nusipelnusi Rusijos Federacijos artistė Irina Surneva, Tamsos Angelą – Stanislavskio ir Nemirovičiaus teatro nusipelnęs Rusijos Federacijos artistas Anton Domašev. Pasaulinė baletu premje-

I N F O R M A C I J A

ra įvyks „Rosijos“ koncertų salėje 2006 metų pradžioje. Po to baletas gastroliuos Baltijos šalyse /www.baznica.info/.

■ **Spalio 22d.** Biržuose įvyko Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios „Unitas Lithuaniae“ neeilinis Sinodas. Buvo priimti trys kanonai, diakonė Sigita Švambarienė paskirta eiti Biržų parapijos antrojo dvasininko pareigas, pavaduoti Biržų parapijoje tarnaujantį gen. superintendentą, taip pat kuruoti parapijos jaunimo tarnystę. Papildyta Sinodo revizijos komisija: vietoj atsistatydinusio nario išrinkta Biržų parapijos revizijos komisijos narė Olga Kutrienė. Sudaryta nuo LERB „Unitas Lithuania“ komisija Vienybei Lietuvos ev. reformatų Bažnyčioje siekti: lektorius Raimundas Stankevičius, kuratorius Algimantas Dagys (Kėdainiai), kunigo padėjėja Renata Bareikienė (Vilnius).

■ **Spalio 23d.** Vilniaus ev. reformatų parapijos pamaldose, kurias laikė kun. Tomas Šernas, dalyvavo kun. E. Mische iš Vokietijos.

■ **Spalio 23d.** įvyko Lietuvos ev. reformatų jaunimo draugijos „Radvila“ Vilniaus skyriaus susirinkimas; pirmininkavo Justas Brazauskas, sekretoriavo Ilona Trečiokaitė. Sudarytas skyriaus veiklos planas iki š.m. pabaigos ir paskirti atsakingi asmenys: už vaikų sekmadieninę mokyklėlę – Rūta ir Giedrius, pasiruošimą Kalėdų eglutei – Jurga, Rūta, strateginį planavimą – Ignas, sutarties su Konsistorija paruošimą – Justas, Ignas ir teisininkė Ieva. Taip pat nutarta aktyviau draugauti su kitais LERJD „Radvila“ skyriais, važinėti į svečius, organizuoti jaunimo pamaldas.

■ **Spalio 30 d. Reformacijos** dienai paminėti skirtas pamaldas

Vilniaus ev. reformatų parapijai su Šv. Vakariene liuteronų bažnyčioje laikė kun. Tomas Šernas, jam padėjo kun. padėjėja Renata Bareikienė.

■ **Lapkričio 3 d.** Lietuvos Nacionalinio muziejaus (Arsenalas 3) salėje įvyko Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos renginys skirtas Reformacijos dienai – paskaita „Jono Radvano „Radviliada“ anuo metu ir dabar“, skaitė Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto doc. dr. Sigitas Narbutas.

■ **Lapkričio 12-13 d. Biržuose** „Kaštonų“ pagrindinės mokyklos patalpose įvyko LERJD „Radvila“ (pirmininkas Ignas Skudrickas) *JAUNIMO KONFERENCIJA*. Buvo aptarta 2004–2005 m. projektų vykdymas, įvertinta esama situacija, numatytų 2006 m. projektų parengimas, sudarytas bendradarbiavimo su partneriais planas, apžvelgtos kitos Draugijai aktualios temos, galimybės pratęsti vykdytų projektų tradicijas

■ **Lapkričio 26 d. Kaune** įvyko Sinodo paskirtos LERB „Unitas Lithuaniae“ ir LERB Vilniaus Sinodo komisijų Vienybei Lietuvos ev. reformatų Bažnyčioje siekti pirmasis susitikimas. Sutarta komisijoms rinktis kas ketvirtį vis kitame mieste numatyta sekančio susitikimo darbotvarkė.

Laiškus redakcijai galite rašyti
Laisvės pr. 55-10 LT-07190, Vilnius
Dalijai Gudliauskienei

Parengė
Dalija Gudliauskiene
El. paštas: dalija@mail.lt, tel. 242 91 18,
mob. 8~616 31 089

Korektorė
Dalia Pronskietytė, tel. 213 74 44

Maketavo
Violeta Pikčiūnaitė, mob. 8~658 41 113

Lietuvos reformatų Bažnyčios vadovybė:

Lietuvos ev. reformatų
Bažnyčios
Unitas Lithuaniae
Sinodo Konsistorijos
prezidentas Vytautas Vegys
El. paštas.: v.vegys@takas.lt

Lietuvos reformatų kunigų telefonai:

**Gen. superintendentas
kun. Rimas Mikalauskas**
gyv. Biržuose
mob. 8~686 6 63 83,

Senjoras kun. emeritas Petras Čepas
gyv. Medeikiuose
tel. 8~450 5 85 77.

kun. Kęstutis Daugirdas
(šiuo metu tęsia doktorantūros
studijas Vokietijoje)
mob. 8~686 6 70 07,

kun. Tomas Šernas
gyv. Vilniuje
tel. 213 18 10
mob. 8~687 5 68 46,

diak. Tomas Sakas
mob. 8~671 1 16 40
(šiuo metu tęsia mokslus Vokietijoje)

lekt. Raimundas Stankevičius
mob. 8~614 8 25 67

diak. Sigita Švambarienė
gyv. Biržuose
mob. 8~681 6 66 61

Parapijos vadovybės telefonai:

**Valdybos pirmininkė
Renata Bareikienė**
tel.: 261 36 05 d.,
276 84 07 n.

**Valdybos pirmininkės pavaduotoja
Donata Indriūnaitė 234 28 24.**

Seniūnai:

Vida Cupreva 236 32 24 d.,
mob. 8~673 0 45 37,

Dalija Gudliauskiene 242 91 18,
mob. 8~650 9 70 44,

Donata Indriūnaitė 234 28 24,

Olga Tamulėnaitė 277 03 14,

Rūta Kėželytė mob. 8~685 3 70 27,

Danguolė Juršienė 274 31 09 d.,
241 69 81 n., mob. 8~612 20 402